

- ומאי דוחקיה דר"א - ומדוע דחק רבי אלעזר.
- דכי נתכוין - וכשנתכוין.
- מתניתין קשיתה - המשנה הוקשתה לו.
- מאי אריא - מה השוני.
- ש"מ - שמע מינה - מכאן אתה שומע / לומד.
- לוקמה - יעמינה [יפרש אותה]
- לתני - שישנה / תישנה.
- ומדריבי - ומכך שרבי.
- ואע"ג - ואף על גב.
- לאוקמיה - להעמיד אותה [להסביר את הענין באופן כזה ש...]
- ואע"ג - ואף על גב.

ענפי עץ היוצאים לרה"ר

ומי א"ר יוחנן הכי! והתנן: המצניע את הקוץ ואת הזכוכית, והגודר גדרו בקוצים, וגדר שנפל לרשות הרבים והוזק בהן אחר - חייב בנזקו. ואמר רבי יוחנן: **לא שנו** אלא במפריח אבל במצמצם פטור.

המצניע את הקוץ ואת הזכוכית ברה"ר [ברשות הרבים]. והגודר גדרו בקוצים, שעשה גדר של קוצים, דסתם גדר של אבנים הוא, דכתיב [כמו שכתוב]: וגדר אבניו נהרסה [משלי כד]. - וגדר אבנים שנפל לרה"ר כו'.

¹ לא שנו [לא אמרו] דגודר בקוצים חייב, אלא במפריח ראש קוצותיה ברה"ר דהוי ליה [שהוא לו / שדינן] בור ברה"ר, ² אבל צמצמן לתוך שלו, דהוי ליה [שהוא לו / שדינן] בור ברשותו ואע"ג [ואף על גב] דהפקיר רשותו שהקצהו לרה"ר פטור.

מקשה הגמ': האם רבי יוחנן סובר שהמפקיר נזקיו פטור! הרי שנינו במשנה [בהמשך ל:] שלושה דברים:

1. החביא בתוך האדמה ברה"ר דברים חדים המזיקים.
2. עשה גדר של קוצים בשטחו הסמוך לרה"ר ויוצאים ענפים לרה"ר והעוברים ניזוקים מהם.
3. חומה שנפלה לרה"ר - בכל המקרים האלו, חייב לשלם נזק לניזוק מהם.

ומבאר רבי יוחנן:

- א. ¹ לא אמרנו במשנה שחייב הגודר בקוצים אלא במפריח, כלומר: שיוצאים ראשי הגבעולים עם קוצים לרה"ר, ודין הקוצים כדין בור ברה"ר וחייב בנזקיו.
- ב. ² אבל אם הקוצים לא יוצאים משטחו אלא מצמצם אותם בתוך שטחו ומגיעים הקוצים עד סוף הגדר, פטור, מכיון שדין הקוצים כדין בור ברשותו ואפילו אם יפקיר את רשותו פטור מהיזקן.

הפקיר נזקיו חייב

מצמצם מאי טעמא פטור? [מאי], לאו, משום דהויא ליה בור ברשותו! מכלל דחיובא דבור ברשות הרבים הוא! אלמא, מפקיר נזקיו חייב?

מדייקת הגמ' מדברי רבי יוחנן: מה הטעם שמצמצם פטור! מה, לא משום שיש לקוצים דין של בור ברשותו! מוכח מכאן בור שחייבה התורה הוא בור שחפר ברה"ר! ובמפריח ר' יוחנן תיב משום שיש לקוצים דין של בור! **אם כך יוצא שלדעת ר' יוחנן: בור שחפר ברה"ר [הפקיר הוא] חייב לשלם נזקיו - והמפקיר נזקיו ברה"ר חייב כדין בור, ואיך רצינו לומר שרבי יוחנן סובר שהמפקיר נזקיו ברה"ר פטור?**

מפקיר נזקיו פטור

לא, לעולם אימא לך מפקיר נזקיו פטור, ומצמצם מ"ט פטור? משום דאתמר עלה, אמר רב אחא בריה דרב איקא: לפי שאין דרכן של בני אדם להתחכך בכתלים.

להתחכך בכתלים, וזה שנתחכך והוזק מְשֻׁנָּה הוא, ומפריח היינו טעמא דחייב [זהו הטעם שחייב] שהרי "ממונו הוא" ולא הפקירן, והפריחן למקום מהלך בני אדם.

דוחה הגמ' את ביאור זה ואומרת: לעולם רבי יוחנן סובר שהמפקיר נזקיו פטור. מה שפטר רבי יוחנן את "המצמצם" הוא לא משום דין בור ברשותו אלא משום ביאורו של ר' אחא בריה דרב איקא שפירש את המשנה, שהמצמצם פטור משום שאין דרכן של בני אדם להתחכך בכתלים. כלומר: אין דרך בני אדם ללכת צמוד לכותל והמתחכך בכותל מזיק את עצמו, לכן "המצמצם" אינו נידון כמניח תקלה ברה"ר - אבל "המפריח", מכיון שהניח תקלה ברה"ר ולא הפקירן, חייב משום ממונו שהזיק [דין שור] ולא מדין בור.

 להנחת הגמ': הגודר גדרו בקוצים. [לרבי יוחנן, המפקיר נזקיו חייב]

	מפריח	מצמצם
דין	חייב.	פטור.
טעם	כדין בור ברה"ר. [המפקיר נזקיו ברה"ר חייב כדין בור]	כדין בור ברשותו. [אפילו יפקיר את רשותו פטור]

 לשיטת רב אחא בריה דרב איקא. [לרבי יוחנן, המפקיר נזקיו פטור]

	מפריח	מצמצם
דין	חייב.	פטור.
טעם	הניח תקלה ברה"ר. [כדין ממונו שהזיק]	מפני שאין דרך בני אדם להתחכך בכתלים. [אינו כמניח תקלה]

ביאורי מילים

- ומי...? - וכי...? / האם...?
- הכי - כך.
- והתנן...? והא תנן...? - והרי שנינו...?
- לא שנו - לא אמרו.
- מ"ט - מאי טעמא -
- מה הטעם.
- לאו משום ד... - לא בגלל ש...
- דהויא ליה - שהיתה לו.
- מכלל - מוכח ש.
- דחיובא דבור - שחיוב של
- בור.
- אלמא - הרי ש... / יוצא ש...
- אימא לך - אמור לך.

הפניות: ספר תרגול: עמ' 50

פסק ובאר את הגמרא

דף כט:

ומי

א"ר יוחנן הכי והתנן המצניע את הקוץ ואת הזכוכית והגודר גדרו בקוצים וגדר שנפל לרשות הרבים והוזק בהן אחר חייב בנזקו ואמר רבי יוחנן לא לנו אלא במפריח אבל במצמצם פטור מצמצם מאי טעמא פטור לאו משום דהויא ליה בור ברשותו מכלל דחיובא דבור ברשות הרבים הוא אלמא מפקיר נזקיו חייב לא לעולם אימא לך מפקיר נזקיו פטור ומצמצם מ"ט פטור משום דאתמר עלה אמר רב אחא בריה דרב איקא לפי שאין דרכן של בני אדם להתחכך בכתלים

שאלות לגמרא

(עמ' 20 בספר הלימוד)

1. מה כוונת הגמ' באומרה: "ומי אמר רבי יוחנן הכי"?!?

א. האם אמר רבי יוחנן המפקיר נזקיו חייב?!

ב. האם אמר רבי יוחנן המפקיר נזקיו פטור?!

2. חלק את המילה "והתנן" לשני מילים.

- במסגרת הגמ' - סמן בצבע אחד את הפתיחה להבאת משנה שממנה נקשה, בצבע שני את המונח המציין שהדין במקרה "הגודר" מחולק לשני דינים ובצבע שלישי את שמות האמוראים.

3. הסבר בטבלה את המקרים המובאים במשנה.

הסבר	
	המצניע את הקוץ ואת הזכוכית
	הגודר גדרו בקוצים
	גדר שנפל לרשות הרבים

4. הסבר בטבלה את האופנים שמחלק רבי יוחנן, במקרה "הגודר גדרו בקוצים" / דין וטעם.

האופן	
הסבר	
דין	
טעם	

אוצר מילים	מפריח	בור ברשותו	בור ברה"ר	מצמצם	פטור	חייב

5. הקף את המילה הנכונה על פי דיוק הגמ' והקושיא על דבר רבי יוחנן.
 מה הטעם: פטר / חייב רבי יוחנן את המצמצם גדרו? מה, לא משום שדין: המפריח / המצמצם הוא כבור שברשותו!
 מוכח מכאן: בור שחייב / שפטור על נזקיו, הוא בור שחפר ברה"ר שהפקר הוא.
 מה שחייב רבי יוחנן את: המצמצם / המפריח גדרו, הוא משום שיש לקוצים דין של בור, יוצא לנו מהמשנה: שרבי יוחנן
 סובר, שהמפקיר נזקיו ברה"ר חייב, ואיך אמרנו שרבי יוחנן סובר שהמפקיר נזקיו ברה"ר פטור?

6. הגמ' דוחה את הדיוק ואומרת:
 א. לעולם רבי אלעזר סובר שהמפקיר נזקיו פטור.
 ב. לעולם רבי יוחנן סובר שהמפקיר נזקיו פטור.

7. השלם את הטבלה לפי ביאורו של רב אחא בריה דרב איקא. [העזר ברש"י ד"ה: להתחכך בכתלים]

מצמצם	מפריח	
		דין
		צטט מרש"י את טעם

8. הקף את המילה הנכונה: עד כאן, רבי יוחנן סובר שהמפקיר נזקיו: חייב / פטור.